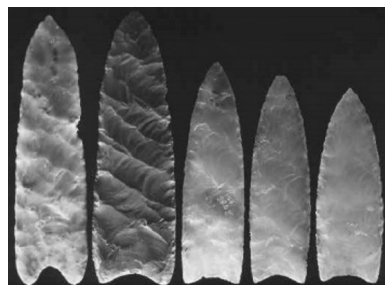

Niezwykłe ostrza. Niezwykli ludzie.

Nie jestem paleontologiem, interesują mnie odkrycia starożytnych genów. O problem pochodzenia współczesnych rdzennych Amerykanów (my, czytelnicy książek przygodowych, nazywamy ich po prostu „Indianami”) sprzeczą się badacze obu Ameryk do dziś. A ostatnio zwolennicy hipotezy „Pierwsi Clovis” dostali do ręki istotne dane pochodzące z badań genów. Może spory można zakończyć?

Ślady archeologiczne kultury Clovis Amerykanie datują na 13,5 tysięcy lat temu, epokę zlodowacenia. Po około 500 latach już ich nie ma. Nie wiadomo, czy ci ludzie wszyscy wymarli. Czy przetrwały geny?

Siedliska Clovis znaleziono na całym terytorium Ameryki Północnej, centralnej i Meksyku, w licznych lokalizacjach (ponad 1500), znajduje się tylko bardzo charakterystyczne i unikatowe w skali świata ostrza liściowate długości około 15 cm. Oszczep zwieńczony grotem wytwarzanym przez przedstawicieli kultury Clovis mógł z powodzeniem być stosowany w polowaniu na mamuty, mastodonty, bizona, takie ostrza znajdowano np. w szkieletach zwierząt. Kultura Clovis znana jest właśnie głównie z miejsc zabijania i ćwiartowania wielkich zwierząt epoki lodowcowej.

Ostrza wykonane są z niezwykłą precyzją, co ostatnio pokazano na serii obrazów 3D w różnej skali powiększeń. W próbie współczesnego ociosania takiego grotu podobnej precyzji nie udało się osiągnąć. Musiała istnieć rzesza wytwórców ostrzy, być może ta umiejętność przechodziła z ojca na syna. Ciosane były z minerałów: obsydianu, chalcedonu, rogowca, jaspisu.

Interesuje nas problem pochodzenia własnych przodków i własnych grup etnicznych. Dla rdzennych Amerykanów pytanie o pochodzenie przodków związane jest z wierzeniami i obrzędami i odpowiedź na nie jest dla nich bardzo istotna. Jedną z naukowych hipotez zakłada migrację ze wschodniej Azji różnych grup, była nawet hipoteza wędrówki na kontynent amerykański mieszkańców Europy epoki lodowcowej. Karkołomny pomysł!

Ale byli też wśród paleontologów zwolennicy pochodzenia ludzi obu Ameryk z jednej migracji, uosobionej przez grupę Clovis.

I tak by się nadal sprzeczano, gdyby nie przeanalizowano DNA pochodzącego z dawnego znaleziska – analiza stała się możliwa dopiero teraz, w wyniku udoskonalenia metod sekwencjonowania DNA z mikro pozostałości. W stanie Montana w 1968 roku odkryto szczątki rocznego chłopca z kultury Clovis, obecnie zbadano jego DNA i porównano z DNA współczesnych rdzennych Indian obu Ameryk. Jest to pierwszy i jedyny, jak dotąd, znaleziony człowiek z kultury Clovis. Ciało dziecka z Montany pokryte było ochrą i otoczone dużą liczbą grotów strzał, co sugeruje ich znaczenie mistyczne. Przyczyny śmierci dziecka nie poznano. Jest to najstarsze odkryte w Ameryce miejsce pochówku i jedyne z czasów kultury Clovis.

Odpowiedź genetyków na pytanie, czy wszyscy obecnie żyjący potomkowie rdzennej ludności Ameryk pochodzą z jednego pnia, czy też kilku, brzmi: z jednego, wszyscy są potomkami ludu kultury Clovis, nie wszyscy Clovis wymarli!

Ta odpowiedź była tak ważna, że zasłużyła na szczególną konferencję prasową czasopisma naukowego *Nature*. Goście przychodzący na nią nie wiedzieli, jak jest werdykt genetyków, do ostatniej chwili zachowywano go

w tajemnicy. Do prac tych włączono również konsultantów lokalnych. Jednym z nich jest historyk, Shane Doyle, pochodzący z indiańskiego plemienia Apsaaloke. Powiedział: *W naszych plemionach zawsze wiedzieliśmy, że byliśmy tu od niepamiętnych czasów, i że wszystkie te stare wykopaliska są dziełem rąk naszych przodków.* Zgodnie z wierzeniami Indian w Montanie koniecznym stał się powtórny uroczysty pochówek dziecka z plejstocenu, aby przywrócić mu spokój wieczny. Badacze powołali też innych współczesnych konsultantów z plemienia Apsaaloke, żeby uniknąć ewentualnych konfliktów o naruszanie całości miejsc pochówku.

Są jednakże też dowody, że około 10 tysięcy lat wcześniej, przed istnieniem kultury Clovis, przesmyk Beringa przekroczyli po lodzie inni ludzie z Azji, ale kim byli – nie wiadomo. Geny chłopca „Clovis” w 1/3 pokrewne są z genami innego chłopca znad jeziora Bajkał, żyjącego tam 24 tysiące lat temu. Sugeruje to, że kontakty między tymi dwoma grupami ludzi nastąpiły przed migracją z Azji do Ameryki, a migranci dali początek kulturze Clovis.

Spójrzcie na mapę i odległości, pokonywane przez pokolenia ludzi plejstocenu. . .

Magdalena FIKUS